

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

As országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem laknak előfizelői díj!
Égtes árva 10 frt, félárva 5 frt, negyedárva 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombatán.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 98. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Nemzetközi rostaverseny.

Az OMGE, úgyis mint a *Gazdasági Egyesülések Országos Szövetségének Képviselete* a Jász-nagy-kun-szolnokmegyei gazdasági egyesülettel karöltve

f. évi szeptember hó 8-án Szolnokon nemzetközi terménytisztító-gépreversenyt rendez.

A bejelentett gépek 3 csoportban kerülnek bemutatásra és pedig:

1. súly, 2. nagyság, 3. alak szerint szétválasztó gépek csoportjaiban.

Minden csoport részére egy-egy állami arany, ezüst és bronz érem van díjjal kitűzve.

Ezen kívül külön díszleveleket és elismerő okleveleket adhatnak ki.

Versenyn kívül bemutatathatók mindenemű magtári eszközök s felszerelési czikkok.

Bejelentések az OMGE. titkári hivatalához intézendők.

A rendező bizottság.

A vámértékeztet.

Röviden hírt adtunk már arról a vámértékeztelőről, mely vámparlamentnek is mondható, melyet a kereskedelemügyi miniszter folyó hó 14-ére hívott össze és amely még a mai napig sem ért véget. Ha a vámpolitikai kérdések valahol, úgy Magyarországon aktuálisan nyomulnak előtérbe. Közgazdasági helyzetünk az Ausztriával való szövetségs viszony rendezetlenségénél fogva annyira bizonytalan alakulások ele néz, hogy ezen bizonytalanságból a kivetető utat megtalálni igen nehéz feladat.

Különösen e szempont, de másrésztől azon körülmény teszi felette érdekesebb ezen szaktanácskozmányt, hogy a tari-

fális kereskedelmi szerződések iránti bizalom az egész kontinensen megdőlt és az 1903-ban lejáró kereskedelmi szerződésekkel valószínűleg meg is szűnik az 1892-ben inaurált szerződéses vámpolitika.

És ezen vámpolitikai irányváltozást egész természetesen kell tartanunk, mert a tarifális szerződéseknek meg volt ugyan az a nagy előnyük, hogy a kereskedelemnek egy bizonyos biztonságot és állandóságot kölcsönöztek, amennyiben a szerződés hosszú időtartamára a vámokát állandósították és általában a vámháború lehetőségét kizárták, de másrésztől meg volt az az óriási nagy hátrányuk, amely Európa termelésére végtesen hatott, hogy a tarifális szerződések által támogatott nemzetközi kereskedelem a tengerentúli versenyt egész súlyával zudította rájuk.

A nemzetközi kereskedelemnek, a mely valójáépp ezen tarifa-szerződések korszakában valóságos öncéllá fejlődött, főerdeke, lehetőleg minél nagyobb mennyiségű terményeknek minél nagyobb távolságokra való mozgósítása, mert ezen árumozgalmal növekedéséhez képest emelkedik a közvetítés haszna is.

Az árúk ezen mozgósítása azonban nem számol a termelés érdekeivel, mert az így nemzetközivé és öncéllá fejlődött kereskedelem többé nem a hazai termelésnek és fogyasztásnak egyszerű eszköze, mert tekintet nélkül a hazai fogyasztás és termelés igényeire, közvetíti és hozza forgalomba a külföldi árut.

Az olcsó fogyasztás igényei és az olcsó ipari nyersanyagszükséglet az ipari versenyképesség jelszava alatt nagymennyiségben vonult be az európai

piacokra a keleti államok és a tengerentúli államok nyerstermelése; a mi okszerű következményképp vonta maga után Európa mezőgazdaságának hanyatlását. Miltán gondot okozhat Európa államferriainak, hogy az egész fejlődés alapját képező mezőgazdaság versenyképességét biztosítsák a jövő vámpolitikájával ezen nagyarányú fejlődött idegen versenyyel szemben.

De nemcsak a mezőgazdaság érdeke követeli meg a vámpolitika irányának ezen változását, de azon erőteljes fejlődés és azon határozott és erőre valló vámpolitikai irányzat is, amelyly különösen az Egyesült-Államoknál találkozzunk.

Az Egyesült-Államok nemcsak nyerstermeléské versenyével károsították Európát termelését, de azáltal is, hogy Európa ipari czikkeinek bevitelét magas védvámjaikkal majdnem teljesen lehetetlenné tették s ez a mezőgazdaság mellett ipari válságot is előidézt. Ez készletli arra elsősorban Németországot is, hogy elvesztett amerikai piacokért Ázsiában kereszen kárpótlást. Lehetetlen is másként elképzelni Európá vámpolitikájának jövő alakulását, mint olyképpen, hogy a mostani leghelyesebben bellum omnium contra omnes sel leginkább jelezhető európai állapotnak egy európai vámunio fog véget vetni.

A vámpolitikának jövő alakulása tehát meglehetősen változatos perspektívát tár elénk s ezen változások előtt egy ily szaktanácskozmányt, mint amilyen jelenben a kereskedelemügyi miniszter előktele alatt folyik, nagy jelentőségű, jövő vámpolitikánk irányára gyakorolt behatását elvitatni nem lehet.

A cséplési
idényre úgy

bel- mint külföldi szenekre

igen kedvező ajánlatokkal készséggel szolgál

a MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE
Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. sz.

Más elbírálás alá esik a kérdés akkor, ha Ausztriával való viszonyunk szempontjából bíráljuk el az egész eseményt.

A helyzet ma az, hogy a kiegyezési kérdések annyira bonyolultak, hogy a kibontakozás módját és lehetőségeit ezidőszent senki sem tudja előrelátni. Annyi tény, ami a most folyó szaktanácskozmánnyon is általánosan kifejezésre jutott, hogy az ország jelenlegi helyzete, de különösen a mezőgazdasági viszonyai nem olyanok, amelyek Ausztriával való szakítást indokolnák, avagy tanácsolnák.

Az ország érdeke egyenes azt parancsolja, hogy részünkről minden elkövetlések arra nézve, hogy a két állam között a békes egyetértés meg ne zavartassék, illetve, hogy a gazdasági kiegyezés akár a szövetség megújítása, akár pedig egy szerződéses viszony létesítése útján megköthessék. S ha a békes kiegyezést az ország érdekében kívánatosnak tartjuk, akkor ezen szaktanácskozmány megtartása nem éppen a legszerencsésebb vállalkozása volt a kormányának.

Ezen értekezlet, de különösen az eleje terjesztett munkálat, egyenes kihívására volt az osztrákoknak a vámbáborra. Ezen aggodalom eléggé kifejezésre jutott a gazdák képviselőiben, megjelentek beszédeikben is, de kifejezésre jutott ez az összes az anketten felszólalt vezérszónokok beszédeiben is. Mindenesetre az alkalom nem a legszerencsésebb volt megválasztva a kormány részéről a demonstrációra.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy a gazdák az önálló vámterületől félnek, hogy az önálló vámterületet a magyar gazdák áldozatokkal hozni nem volnának hajlandók.

Mindenekelőtt konstatálnunk kell azonban azt, hogy a magyar mezőgazdaság egyáltalában nincsen abban a kelleme helyzetben, hogy áldozatokkal hozhasson, de legkevésbé sincs abban a helyzetben, hogy esetleg Ausztriában kitörendő vámbáboru esetén az országot egy nagy közgazdasági válságtól megmentse, mert egy vámbáboru Ausztriával, de csak a jelenlegi szerződésben fennálló agrárvámok éltelbélépítése is Ausztria részéről Magyarországgal szemben oly válságba, döntően mezőgazdaságunkat, amely válság vezetésessé válhatna egész közgazdasági életünk jövő fejlődésére.

Nem kishitűség, ami a gazdasági érdekekörök képviselőinek beszédeiben megnyilatkozott, hanem az a jogos és komoly meggyőződésen alapuló hazafias aggodalom, amely nem szubjektív érzék, de objektív tapasztalatokon és megfigyeléseken alapul.

Am ha az önálló vámterületre való áttérés egy oly kereskedelmi szerződés útján történik, amely a mezőgazdaság érdekeivel szíjmal, amely a magyar mezőgazdaság terméneinek Ausztria fogyasztó piacait föllétnen biztosítja, ugy

nem, hogy tartunk az önálló vámterület berendezésétől, de sőt azt nemcsak a mezőgazdaság, hanem egész jövő közgazdasági fejlődésünkre nézve a legszerencsésebb megoldásnak tartanok.

Ez irányban azonban sajnos a kormány részéről mindeztől nem történt kísérlet, daczára annak, hogy a szövetség megújításához mind kevesebb a remény.

Hogy ezen most megtartott szaktanácskozmány a legkevésbé sem fogja az osztrákokat a szövetség ezen megújítása tekintetében kedvezőleg hangolni, az kétségtelen. Legkevésbé lesznek hatékonyak azok a hazafias frázisok, amelyek több buzgalommal és hévvel, mint szakismereten alapuló meggyőződéssel mondatlak el.

A kérdés politikai oldalától teljesen eltekintve azonban a szaktanácskozmánynak igen nagy közgazdasági jelentősége van; mert ezen szaktanácskozmány sok oly kérdést tisztázott, melyre nézve a közvéleményben igen eltérő nézetek uralkodtak és sok oly látszólagos ellentét éltsimított, amelynek szitásan a merkantilis sajtó az ipari és mezőgazdasági érdekek folytonos ellentéte állításával nagy buzgalommal közreműködött.

Az ipar és mezőgazdaság képviselői részéről elhangzott nyilatkozatok fényesen igazolták azt a megdönthetetlen tényt, hogy az ország ezen két legfőbb termelési ága között nemcsak tényleg, de a felfogásban sincs ellentét és hogy a két termelési ág közötti okserző kapcsolatlóság tudatában érdekeiket csakis úgy vélik legkisebberben előmozdítani, ha karöltve haladnak, ha érdekeik védelmében egymást kölcsönösen támogatják.

Teljesen tisztázott kérdésnek tekintethető az is, hogy a közös vámterület esetén magasabb agrárvédvámokra van szükség, mint aminők a jelenlegiek, de tisztázott az is, hogy külön vámterület esetén az agrár védvámokra szükség van, szükség van még pedig azért, hogy a hazai termelés részére biztosíthassuk a hazai piacokat.

Sen az ipari, sem a mezőgazdasági termelés érdekeivel nem ellentétes az agrárvédvámok, csakis a nemzetközi irányú kereskedelmvel, amelynek törekvése csakis az áruk nagy tömegben és nagy távolságokra való mozgósítása, más érdekek csakis másodsorban jönnek tekintetbe.

A magyar mezőgazdaságnak az nem mindegy, hogy a hazai ipar a magyar terményből, avagy pedig Románia, vagy Oroszország behozatalából fedezze a szükségletét és a magyar iparra nézve sem közömbös, hogy terményeit a hazai piacokon belül, vagy pedig azokon kívül kénytelen-e értékesíteni. Ha megadul az iparnak még akkor is a védelmet, hogy ha a hazai fogyasztás fedezésén felül még kivitelez is van és emellett egyáltalában eszünkbe sem jut az ily ipari védvámokat kifogásolni, ugy nem lehet kétség, hogy hasonlóan

megkövetelheti a magyar mezőgazdaság a magyar vámvédelmet még azon esetben is, ha különben ezen vámvédelem áralakító hatással nincs, mert az önálló vámterület esetén az agrárvámoknak nem is annyira áralakító hatása fog érvényesülni, hanem eléjük azok segítyével azt, hogy saját hazai piacainkon nem leszünk kénytelenek a külföldi termelésével versenyezni.

A vámtanácskozmány tárgyalásai általában hozzájárultak ahhoz, hogy ezen az országot a legközelebből érdeklő kérdések iránt a mi meglehetősen közömbös közvéleményünk érdeklődése felkeltessek és hogy mintegy kénszerűtessen azon kérdésekkel foglalkozni, amelyek az ország jövő fejlődésére nézve messze kiható jelentőséggel és fontossággal bírnak.

Mert sajnosan kell azt tapasztalnom, hogy amíg más országokban ily kérdéseknél a gazdák egész falanszaja lép soromába a mezőgazdaság érdekeinek védelmére, addig nálunk alig egyneképpen azok, akik erre vállalkoznak.

Örömmel konstatálhatjuk azért, hogy a vámtanácskozmány az agrárirányzat teljes diadalt aralt. Az agrárirányzat zászlóvivője gróf Károlyi Sándor és gróf Dessffy Aurél beszédei oly érdeklődéssel kísértettek az értekezleten és a sajtóban s oly hatást kellettek, amely kétségtelenül teszi, hogy az egész vámrétekleznetek jellegét e két nagyszabású beszéd adja meg.

Nem is lehet ez máséket, mert ha valahol, egy vámpolitikában hivatalot a mezőgazdaság a vezérszerepre. R. Gy.

NÖVÉNYTERMELES.

Rovertelvező: Kerpely Kálmán.

Takarmányrépa-vermelési kísérletek.

Az 1890 ki évi abnormis időjárás, a répánál annusok a mennyiség, hanem a minőségére is rossz behatással volt, mert nemcsak a mennyiség volt kevés, hanem a minőség is a száraz időjárás miatt nagyon rossz lett. A répa kelőben sem ki nem fejlődhetett, sem tökéletesen meg nem érhetett; sok volt köze a fonnnyati répa, amely a lehető legrosszabbul tartható el.

Ezen ok indított engem is a répa vermeselésére. A répa már a behordásnál, amennyire csak lehetett, át lett válogatva, — az eltevésre alkalmatlan a folyó takarmányozásra lett felhasználva; — de az elkerülhetlen volt, hogy ilyen fonnnyati répa is ne kerüljön közbé, mert voltak olyan példányok, különösen az aranyrépa. Mamentál, hogy kívülről épnek látszottak, de kettőbőre a belsején mutatkoztak a fonnnyadság jelei. Ezen (daczára az elővigyázatnak) közbe került fonnnyati répa veszélyeztetete a többinek állandóságát, mert a prizmatika összerakott fonnnyati már a második héten észrevehető volt a fonnnyati répa hatása, amennyiben nemcsak az, hanem a körülötte fekvő ép répák is penészedni keztek. Hogy az így előre látható kárnak eljete vétessek, a répavermeseléshez fogtunk. Hogy az eredmény kielégítő volt, annak igazolására szolgáljanak a következők.

Mintán a földfeletti veremlést akkor még nem ismertem, földalatti vermeket kellett készíteni, következő méretekkel: szélesség 2 m., magasság illetve mélység 2 m., hosszúság 8 m.; az oldalak annemennyre csak lehetett meredőkre vételek.

Ezen vermekből két répa — java, rosszra egyegesen — gépekkel felapórua; minden 20 cm. vastag repárétegre jött egy 20 cm. vastag tökéreget, azért, hogy a nyomásnál a repából kifolyó lé kárba ne veszen és a törék tápértéke emellessék. Így felváltva jött a répa és törék egymásután rétegeknél egész a verem színegé. A verem színeitől elkezdte úgy rakattak az egyes rétegek, hogy mikorra kezesen lesz, felépüreső-alakot mutasson a földfeletti rész; az egyes rétegek ugyanis mindig összéb vételek, úgyhogy a répa és tökéreget egész 150 cm. magásra rakottai a verem színe föltt; a tetőre jött még egy réteg törék. Az egyes rétegek mindig jó erőse lelapotatták, hogy a levegő minél tökéletesebben kiszorítsassék a répa körül.

Igy állott a verem földfeletlenül másnapig, a mikor a beföldelés kezdetét vette. Hogy a nyomás egyenletes legyen, először a tetője földfelettelvet 1 m. vastagon s aztután az oldalak.

A vermek már harmadnap elkezdtek összefellel nyomulni s hogy a levegő a takarmányhoz ne férjen, a legkisebb repedések is azonnal kismittattak. Az illepedés 2 hétig tartott. Legnagyobb elővigyázatossá igényelnek, a vermek az erjedés tartama alatt; az idő alatt a legeskebb földrepedések is el kell igazítani, a takarón, nehogy levegő férjen a takarmányhoz s az erjedémit kockázattasa az éczetsavas erjedés fellépte által.

Az egyik verem december elején felbontottat, a kibontás alkalmassá szag tödök kifűté. A tökéreget átvitűdött a répa levétől s a szarvasmarha nagyon józient ette.

Hizlatunk rajta ökrököt, melyek elég jól javultak s a jármos jószág is szépen javult tőle.

Ugyanazon éven láttam más gazdaságban a repát beveremelve, mely nem volt jó aprózza, csak egészen volt a verembe hányva s az őrök közök törékek kifűtve, s így lefűdelve, s az épen olyan jól sikerült, mint a felapóruztó répa.

Két év múlva ugyanolyan viszonyok között állottunk a szarzság miatt a repává, de már ekkor meg volt a szombolyai veremlést, még s ekkor ehhez fordultam, ami szintén nagyon jól sikerült, előnye pedig, hogy a verem ársái költsége alásik. Azóta is, ha észrevetem, hogy a répa nem normális, mindjárt öszszel beveremlem szombolyai mód szerint, s még eddig mindig bevált s hissem is, hogy be kell válnia csak els elővigyázatosságúgeltekköz.

Igaz, hogy a veremlést az erjedés folytán tetemes a veszteség, de tekintete véve a nagymennyiségű töréket, amely izotelebebb takarmányává lesz, továbbá, hogy a romlott répa (kevésben a jóval) meg van mentve, mert a veremkibontásnál alig különbözethető meg a jótól. További nagy előnye, hogy az így nydon ellett répa akkor takarmányozható fel, mikor szükség van rá. Így egyik kazamatot csak 2 év múlva takarmányoztam fel s nem volt még 2 év múlva sem legkisebb hája.

Költséget szombolyai módnál csak éppen a földelés okoz, de az alig számítható; ami a felapóruztó illet, előbb-utóbb a répa feltakarmányozásánál ugyis csak fel kell apróznai, s késő őszrevel s ócska ügyis jobban rendezkezik kézzelvel a gazdaság napszámál.

Igy tehát olyan körülmények között, mikor répa állandóságára nézve eltarthatóságra nem lehet számítani, nagyon ajánlható a beveremlést.

Both László.

ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY.

Rovatvezető: Dr. Hatyra Ferencz.

Az állategészségügyi intézkedésekről és védekezési eljárásokról.

(Folytatás és vége.)

Az állategészségügyi törv. 23. §-a előírja, a belső megbetegedések bejelentési kötelezettségét. Ez a bejelentés, mint az ismeretes, a község elővigyázatossági tisztjének, az az 1. fokú hatóságát s ez ismét a hivatalból jövő állatorvos fogja értesíteni, hogy mely egyült a helyszínére kiszálljon a kör megállapítása és az intézkedés elrendelése céljából.

Gazdának a bejelentési kötelezettségeit, ahol csak lehet, hol csak szerék elhajtók, ott jótársak kik, mulasztástól el, mivel törvényszabta kötelezettséget teljesítve, abból rétegt előszörben csak kellemetlenségek szoktak származni, holott a törvény intencziója az volna, hogy azon gazdának is, kinél a bejelentés jelentkezt, hasznára válnak az intézkedések.

... Andam oszloni viszonyok között, ahol a járványos betegséget meg sokára konstálják, elrendelik a zárásokat, s mint-hogy a hivatalos intézkedések hosszadalmas foganatosításáig a baj többnyire nagyobb kiterjedést vesz, nem is az istálló, hanem községi zárt, most már a forgalmi korlátozások egész sűrű nehézségek úgy a bejelentésre, mint közöszégre. Ez vajjon, mennyiben válik mind ez az ő házmunka is? Jóformán semmiben! Mert ezek a zárások, amint ma alkalmaztatnak (rendszerint papíron maradnak) nem felelnek meg céljuknak, a betegségek lokalizálására, a tovább terjedés meggátolására nem képesek. Ezzel sűrűn elvártatnak, hogy megfellel köztételekkel a betegségek tovatérjedésének nemcsak gát vehető, de azok egészen meg is szüntethetők. Mi erre a keleti marhavész kiirtásában, mely pedig elég súlyos csapásokat hozott országunkra, elég szép példával bírnak. Ismeretes, hogy a beteg marhák óta elő se fordult országunkban, holott Országszerte, s részben a keleti tartományokban állandó tanýával bír.

A ragadós tüdőböl terjedésének, mely különösen hazánk északi részeiben oly nagy elterjedtséget vett, s annyi kárt okozott, az 1888-iki VII. t.-cz. nem bírt gátat vetni, s mielőtt a 1893. évi II. t.-cz. éleibe lépett, a betegség nemcsak, hogy nem terjed, de ellenkezőleg mind szűkebb törre szorj, s remélhető, hogy néhány év múlva teljesen kipszultatik.

A keleti marhavészről a rendkívül szigorú és megalomán intézkedések igen pontosan, sokszor katonai karhatalommal való keresztülvitelével érteik czét. A ragadós tüdőböl az által közlüljék meg czelmatuk, hogy az egyesek kárát jó részt az állam vállalja magára és pedig egészen melán, mert teszi ezt nemcsak az egyesnek, de a szűkebb körökben is. Midőn a beteg és betegnyas állatoket méltányos áron kiszájítva a leggyökerekesben elejét vessz, a vesz terjedésének és így máskor károsodásának.

És ezzel mód nyújtatik arra, hogy a betegség el ne titkolászik, időjén bejelentessék.

Miért nem tuduk a szűkebb körökben, sével úgyozólva semmire sem menni? Egyrészt azért, mivel gazdának bejelentési kötelezettségüknek nem tesznek eleget, másrészt, mivel ha ez megtörténik is, de a betegség tovaürözésének meggátálása történik igen kevésszer.

Nem volna-e sokkal kisebb a köz és egyesek károsodása, ha pl. ezt a betegséget is, melyet valamek közöszégre jelentkezett, kiszájítássalok csírájában fojtának el. Talán egyelőre belekerülne ez az országunk évi 5-6 százezer frjtába, de mennyivel nagyobb

kárt kellett és kell így szenvedni, midőn a betegséget nemcsak kiirtani, de annak még gátat vetni sem tudunk s csak az elhullások által okozott kárök is milliókra mennek. Ma a sertésvész rendszerint egy pár darab piacozon vásárolt malacozok hurczolták be a községek s ha a baj szarvaszerek, titkölök. A melánok kiszájítási elejt venné emek. Jól járna az egyes, aki ma károsodik s jól járna a község, mely a hosszú zárlat kellemetlenségei és költségeitől szabadulhatna.

További ha állategészségügyi intézkedéseinknél a tulságos bürokratizmus és az ezzel járó retentens lassúság. Amíg a betegség terjedését követló törvényintézkedések foganatosításának, addigra az már rendszerint igen is nagy kiterjedést öltött, úgy, hogy leküzde és korlátozása csak nagy nehézségek árán sikerülhet és így intézkedésünk éppenséggel nem felelnek meg annak az igen szép és helyes elvnek, mely törvényünk intenczióját jelöve, hogy a betegség csírájában lesz elfojtandó. Hiszen néha 10-14 nap, (ha nem több) eltelik, amíg a betegség jelentekzése után az intézkedések csak elrendeltek, 10-14 nap mulik el ott, ahol a néhány napi kédelem is sok. A fel értesítel a községet, ez a hatóság, az a község, az a hatóság, az a hatóság az állatorvosra ügyik kelene kiszállni és intézkedni. Ugyde ez a hatóságok tulterhelése miatt nem így van ám! hanem az állatorvos maga száll ki, ez jelentést tesz a hatóságnak anélkül, hogy még intézkedhetett volna s a hatóság a bürokról fogja az intézkedést trendeni, a község község, az a hatóság ismét, az meg a főbeöz és ez így ahogy, éppen a nevért fogja teljesíteni a rendelkezést.

Mennyi sok idő, munka és pénz volna megkímélhető, ha a bürokratikus eljárás melőzve a község azonnal a hatósági állatorvos értesítésére s ez ismét felruházhatnék az intézkedés jogváltásáit, mi melán a hatóság eheztől a hatóságok egyik legfőbb felkűe, ami épp a közigazgatás ezen ágánál annyira fontos, a gyorsaság.

Még nehézsékesben meg nálunk a betegség után az elrendelt zárások feloldása. Nemcsak nehézsékes, de igen lassan, mert a hivatalos lénczától itt még hosszabb, mivel a zárások feloldására az állami orvosok jogosítvá. A község tehát értesíti a vesz megszüntéről a hatóságot, az a hatósági állatorvos véleménye alapján az állami állandót, aki aztután a zárlat feloldására rendelt intézkedések mikénti keresztülvitelét ellenőrzve fogja a zár feloldásáról a hatóságot értesíteni s ez végre feloldatik.

De mennyi időbe telik ez? S mennyi kárt szenved a már rége felesleges forgalmi korlátozással a község.

S mindetz a hosszadalmas eljárást igen meg lehetne rövidíteni, a hatósági állatorvosok hatáskörének kibővítésével, mi mellett az állami állatorvosok részéről a hatósági állatorvosok teendőkkel lenne megbízható, ami annyvál inkább kívánatos, mert ezek száma aránylag esékly, s épp e miatt működési területük (néha 2-3-nagy járást nyitnak egy ellátói) sokszor jóval nagyobb, semhogy annak ellátását megfellelőleg teljesíthessék.

Az állategészségügyi intézkedéseink között nagy jelentőséget kell tulajdonítanunk a marhavész-ügynek, a mérszások és marhakereségek, az állatvásárlás rendtartás, a gyepereségek, vendégölök, pasztorok stb. ellenőrzésének.

Mindezekről itt nem szóltunk, tudjuk rólok, hogy vannak, tudjuk rólok, hogy czelteszünk, de tudjuk azt is, hogy nem valami tökéletesen vannak levezényeltek.

Ki kell azonban itt valamit emelnem, ami nemcsak állategészségügyi, de közöszégségügyi szempontból is kiválóan fontos, s az a közigazgatók és husvizsgálat intézménye, melyről a törvény 14. §-a intézkedik.

Nálunk a közigazgatókat a mérszások

és hentesek ma még hiábavaló zaklatásnak tekintik. És van némi igazságuk.

Rendeltetése volna ezen intézménynek, hogy egyrészt a közfogyasztásra alkalmatlan, csöszög a káros hasát a foglalkozásuk, másrészt állategészségügyi ellenőrzés gyakorlása, sőt egyik, sem másik céljának nem felel meg úgy, amint azt elvárhatók. Pedig a kérés megoldása nem volna oly nehéz, hiszen a zsidók több ezer év előtt külön huszvárdalatt bírtak, mint brümk mi ma! Ennek legfőbb magyarázata abban áll, hogy a zsidók a közfogyasztásra bocsátandó állat egy életben, mint levágatás után tényleg meg is vizsgálatták és pedig, az a cédra külön tanulmányok voltak által. És ez így van nálunk minden egyes vágásnál, mert csak az a köser, amit a sakter metszett és vizsgál meg.

A huszvárdalatt nálunk is el van rendelve, de vizsgálót a hatóság által orvosok, ennek hiányában más huszárnok kellene végezni.

Ott, hol nagyobb vágóhidak vannak a külön huszvárdalatt orvosok működnek, elég jó is meg a dolog.

Amde a kisebb vágóhidakon, hol hatóság által orvosok és egyéb huszárnok működnek, a vizsgálat minden kritikan áll. A hatóság által orvosok annyi mindenféle funkcióval vannak túlterhelve hogy, a vágásnál rendszerint jelen nem lehetnek, és még jó, ha a szert legalább a székben megszemlélik. Pedig a mérzőárokok is megtanulják, milyen szervek, milyen has lesz az elközbánd, s gondjuk van rá, hogy mire az állatorvos megjelenik, minden gyanus dolgot elintézzenek!

Ezt tapasztalásból állíthatom. A közfogyasztás falusi háztalánok pedig fogalmuk sincs róla, mely esetekben volna joguk és kötelességük a has elkobzása. S aztán meg minden more patriót. Nagy esemény számba megy az, ha faluhelyen valamelyik állat közfogyasztást elintézik! Mérzőárokok tudják ezt jól s ha valame előttük is gyanus állat, ezt nem fogják a központokon vágni, de elviszik szem elől, hol aztán ki fogják a fogyasztásra káros állatot is mérhetni. (S ezért tartják a mérzőárokok a huszvárdalatt felesleges zaklatásnak). Tudják ugyanlancik, és sehol sem látják levágásnál, gondoskodnak, hogy azok el ne koboztassanak. Gyakorlati tapasztalatok alapján állíthatom ezt is. Hogy pedig mindig a közfogyasztás kárára történik, mondanom is felesleges.

Meg kell azonban említenem, hogy a részben gazdánk menthető, habár csak némileg. Ha volna nálunk vágóhidai birtosítás, ha meg volna nálunk a "széles szék" intézménye, hol a fogyasztásra kevésbé alkalmas has előzetes sterilizálása (megfőzés) állat fogyasztatható tétetnek, nem keresnek a mellékutakat, nem lennének kárára a közfogyasztásnak, s e mellett a szegényebb néposztály talán kevésbé izletes, de azért egészséges és amikézfélő élet háshat elintézzésük.

Nem lenne annyi ok az állati betegségek elterjedésére, s így nemcsak a közfogyasztás, de az állategészségügynek is nagy mértékben segélyére lehetnének.

Az állategészségügyi dolgok folyamán még csak s védoállatokról akarok egész röviden megemlíteni, mint olyanokról, melyeknek segélyére az állati fertőző betegségek ellen igen sokat tehetünk.

Ismertesek, hogy ha az állat bizonyos betegségeket kiállott, több-kevésbé időre ugyanazzen betegséggel szemben ellenálló képességet szerzett.

Amint a természet létesítési ezen ellenálló képességet (immunitást), sikerülhet az a kutyát embernek is. Tényleg több igen pusztító betegséggel sikerült már ennek az immunitásnak a mesterséges létesítése, így az anthraxnál (fépénél), a sertésörvönczánál; ezek már nálunk is általános használatban vannak. Így van a szerzőző üszöknel, amelynek kitűnő eredményekkel olthatunk, de ez ellen való

oltások nálunk ma még kevésbé ismeretek, pedig nálunk sem ritkaság a betegség, sokkal gyakrabban fordul elő nedves legelőiken, mint azt közönségesen gondolják, csakohgy rendszeren az anthraxra tévesztük össze.

Amíg, különösen az anthrax és orbáncz réme volt az állati gazdánknak, ma már az oltásokat alkalmazva alig néhány tízedik veszteséget okoznak a betegségek.

Ezen oltásoknál a beteg előidező okot, a közmemző bakteriumokat szelidítjük, s a szelidített anyaggal oltunk, hogy az állatoknál a betegség egészen nyhá, nem veszélyes és veszteséget nem okozó alkaját idézzék elő, amely azonban az immunitás létesítésére mégis elegendő.

Ujabbban más oltási módokkal is rendelkezünk, melyeknél nem a betegség előidező bakteriumokat, hanem csak az állatuk termelt ellenemzők alkalmazzuk az oltásnál a vérszavalló, mely e mérgeket tartalmazza.

Ezen oltási módok különösen "az embergyógyászatban a diftériánál és tetanusnál alkalmazkazzák. De átment alkalmazásuk az állatgyógyászatba is, és a keleti marhavész elleni oltások, valamint nálunk a sertésvész elleni oltás ezen alapszámak.

A védő oltások igen nagy szolgálatot tesznek gazdánknak különösen addig, amíg állategészségügyi rendőri intézkedéseink kello fejlettséget fognak elérhetni.

A tudomány a terén rövid néhány évitőd alatt rendkívül sokat haladt, s remélhetjük még haladni fog.

Ujhelyi Imre.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovartvezető: Zalka Zsigmond.

Ujabb eljárások élesztő készítésére.

Dr. Diffoni az élesztő előállítására egy újabb eljárást dolgozott ki. Míg ugyanis az eddigi szokások az élesztő mellett, akár főtőző, akár a tisztia eszében történt is az élesztő szaporítása, az élesztő számos és körülményes műveletet nem keresztek, a mely műveletek folytán az élesztő erjesztőképességéből igen sokat veszített, s ez által a sör- és szesz-czefrék beállítására kevésbé alkalmasak váltak, addig az újabb *Effront főtő eljárás* czéjja éppen az, az élesztőt a degenarálás ellen megvédeni, s annak erjesztőképességét a maga teljes egészében megtartani, úgy, hogy az így előállított élesztő azonban a czefrék beállítására felhasználható legyen.

Az eljárás a következő: A kiejerdő gabona, tengeri, vagy egyéb anyagból előállított czefre úgy a mint van, törkölyöstől egyből filtertáskákba bocsáttatik, ahol a czefre özsze szilárd részei, s így az élesztő is visszaromlanak. A filter-sajtóban visszaromlanó anyag a levegő, vagy pedig vacuumban 40–50° C-nál kiszáradtatták. Az így nyert élesztőt azonnal felhasználható czefrék beállítására. Ezen száraz törkölyöztől hosszabb ideig eltartható anélkül, hogy megromolnék. Az élesztő tartósságát annak köszönik, hogy teljesen légszár állapotban van, s így a különféle apró szervezetek általmára nem válnak. Maguk az élesztősejtek nyugalmi állapotban vannak anélkül, hogy belőlük bármiféle alkotórészt kivonhattunk volna. Ugyanly nyugalmi állapot lenne előidezhető különféle antiseptikus anyagok így p. o. salicilvas, borsvas, carbolsav, fluorvas stb. által is. Ezek azonban, ha nagyobb mennyiségben alkalmaztatnának, az élesztő erjesztőképességét csökkentenék. Ez okból, hogy az antiseptikus anyagok az élesztővel alkotórészt nélkülözhetetlenül szükséges anyagokhoz szoktattai kell oly módon, hogy kezdetben csak kevés, később nagyobb és nagyobb adagokban adjuk az antiseptikus anyagot az élesztőhöz. Így lymdon p. o. 1 Hl. czefréhez

100 gr. fluorvas is adható anélkül, hogy az élesztő tevékenysége csökkenne.

Az így czefréből előállított törkölyöztől látszólag kedvező életképességét. Amint azonban bevezető körülmények közé p. o. czefrére jut, azonnal épp úgy, mint az élesztősejtek megkezdte tevékenységét.

Ilyen törkölyöztél 1 1/2 évig nyitott edényben tartva, erjesztőképességéből semmit sem veszített.

Egy másik eljárást *Sezauer* Lipót szabadalmaztatott. Ezen eljárással sajtot élesztő állítható elő a mellesze (szirup) vagy egyéb tisztalattal cukorartalmú folyadékokból. A melleszéből készített sajtot élesztő rendszerint sötétbén színű és kevésbé tartós, mint a gabonaczeferéből nyert élesztő. A mellesze élesztő különösen meleg nyári időben igen könnyen megromlik.

Sezauer eljárásánál a mellesze, répalé stb. szerves, vagy szervetlen szavakkal főzetik s aztán meleg vízzel a czefré 20° B.-ra hígítattak fel egy savanyított meg, hogy 20 cm³ czefrére 1 cm³ normál jog keljen. Hogy tiszta czefrére nyeressek, a czefréhez szeszkált, polyrát, maghajtó, vagy egyéb proteintartalmú anyagokat kevernek s aztán meg forrón leszűrik. Ezután a lehitott czefré felzenerjedését sajtot élesztővel bedillájik s levegő befutavása, vagy egyszeri mechanikai kavarkozásúkkal segélyélve körülbelül 23° F.-nél mozgásban tartják. A fozzoporadusi idő elteltevel, tehát mintegy 6–8 óra múlva, a keverést beszüntetik s amidőn az élesztő leülepedett, a föltötte levő czefré leszűrik.

Az így nyert élesztőből oly cukoroldatot adnak, amelynek erőssége 2° B. Amidőn a czukor teljesen kiejerdő, a leülepedett élesztőről leszűrik a czefrére, s aztán az élesztőt kimossa a sajtot élesztővel.

Az így nyert élesztő, mint az eddigi jó erjesztő, tartós, fehér színű és kellemes ízű. Ugyancsak tartós és emellett kitűnő tevékenységű élesztő készítését czéjja *Frantzbecker Chr.* szabadalmazott eljárása is. Ezen eljárásnál a czefrére, amely 25% malata és 75% rozs vagy tengerből készült, 31–34° C-nál élesztővel bedillájik, s aztán meg forró jöl erjeszt, tartós, fehér színű és kellemes ízű.

Ugyancsak tartós és emellett kitűnő tevékenységű élesztő készítését czéjja *Frantzbecker Chr.* szabadalmazott eljárása is. Ezen eljárásnál a czefrére, amely 25% malata és 75% rozs vagy tengerből készült, 31–34° C-nál élesztővel bedillájik, s aztán meg forró jöl erjeszt, tartós, fehér színű és kellemes ízű. A czefrék mozgásban tartásának czéjja a szénvas előállítás, s így az élesztő gyorsabban szaporodása. A kavarás által a czefrék 20–22° C-ra hűlnék le. Ezután mintegy 12 óra hosszán a czefre nyugodtan áll s fellemegezést 25–27° C-ra. Az élesztő levelete előtt a czefréhez 50% malata és 50% rozsából készült édes kevereteket. Az édes czefre főlköz 45° s az erjesztés kezdetén az élesztő nem emelkedik, aminek következtében a szénvas-fejlődés erősebbé válna, az élesztőt jobban a felszínre emelik. Az élesztőt ezután a rendes uton leszűrik és lehagják ülepedni.

Zalka Zsigmond.

VEGYESEK.

Mai számmak tartalma:	Oldal
Az OMGR közleménye.	1067
A vámerkezési. R. Gy.	1067
Növénytermelés.	
Takarományvermésítés kísérletek. <i>Ehik László.</i>	1068
Az állategészségügyi intézkedésekről és védekezésről. <i>Ujhelyi Imre.</i>	1069

Gazdasági Ipar.	
Ujabb eljárások élesztő készítésére. <i>Zalka Zsigmond.</i>	1070
Vegyesek.	1071
Kereskedelem, üzlet.	1072
Budapesti gabonátörés. — Szesszatt. — A közfogyasztásra alkalmas törés. — A közfogyasztásra alkalmas törés. — A közfogyasztásra alkalmas törés.	
Bécsi sertésvásár. — Bécsi juhvásár. — 1073	
Szerkesztői Bejelentések.	1073

az árak 1/4-1 frt. olcsóbbak. Elkelt finomított szesz...

Megszáradt szeszgyártás által kontingens nyersszesz...

Gallicidézó finomított szesz azonnali szállítássa...

Bécsi jegyzés 20 — 2020 frt kontingens nyersszesz...

Prágai jegyzés 50-50 — 56 — frt átdózt és 19 — frt...

Trezevi jegyzés 13.75 — 13.25 frt hivelt szesz 90 százalék...

Budapesti ártárlatok s Mlen: Finomított szesz 57.75 — 58 — frt...

Ar az árak 10000 hitelezőknek hordó nélkül budapesti...

A központi vásárosanok árnyjegyse nagyban (en orosz) eladott...

Magyar gázdás vásárosanok elítte szövetkeztének...

A hét második fele esendes forgalma volt: a fő idegenkeres...

Husidőszakban szintén javult a kereslet. Eladott marhac...

Tovább szilárd árakat jegyez. 29-30 frt ládánként, hozni...

Kaszinbarack 20-30, őszibarack 30-30, cseresznye 14-18...

Zöldgözegek eséklye a kereslet. Vad éleik vételezőknek...

A székesfehérvási vásárosnoki-gazgatósgó jelentése. Budapest, 1898. július 18-án.

Hes. Maribus hátúlia I. oszt. 1 qrt 54-56, II. oszt. 50-52...

Baromfi. a) Élő. Tyúk 1 pár frt 110-140, csirke 0-50...

Hal. Élő. Harscs 1 kg frt 90-100, csuka 90-100, ponty (dunai) 90-40...

Tej és tejtermékek. Kevert I litr frt 0.68-0.90, lefeleztölt 0.66-0.97...

Liszt és kenyérmélt. Fehér kenyér 1 kg frt 17-20...

Hévelyek. Loncse magyar 1 qrt 14-18, stokrak 22-33...

Teljes. Friss I. o. (1440 db) 1 lada frt 280-295, II. oszt. (1440 db)...

Zöldgőze. Sárgarépa 100 kötes frt 100-250, 1 qrt 2-35...

Gyümölcs. Fajalma 1 qrt frt, köz. alma 10-18, fajtörke 24-28...

Fűszerek és italok. Csipke I. rendű 1 qrt 30-40, II. rendű 20-28...

Budapesti takarmányárak. IX. kerületi Mesteru. Budapest, 1898. július 19.

Allatvásárok. Budapesti szarómarhászár. Július 16-én.

Felajuttatás: 837 db beföldi, db galiczi, db drbi...

Budapesti jegyzés. 1898. július 16-án. A székesfehérvási kőszőgyár és marhászár igazgatósgó jelentése...

Felajuttatás: Beföldi hízlat 1451, felajuttolt juv...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

Arak a következők: Élő borjú beföldi —, frig...

— frig súlyos 20-24 ár, 22 — 25, szarbiál 15-14...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

Arak prima magyar 24-36 — (—) frt, szekunda 30-33...

KAINIT

nyagban és kicsinyben.

Magrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál (Budapest Köztelek).

Áraki:

nyagban wagon-rakományként ab Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákbán szállítva 180 frt. A vas-uti szállítási költség a különböző távolságu rendeléseket állomások szerint 130—140 frt közötti váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árát egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

A. d. 79684/98. szám C. IV.

Magy. kir. államasztak.

HIRDETMÉNY.

(Az utipodgyásznak a házból való elfuvarossága és feladása a budapesti városi menedzser irada által.)

A magy. kir. államasztak igazgatóságától nyert értesülés szerint az utazó közönség kényelmére a 'Budapesti városi menetjegyiroda' (Hungária szálloda) az ott személyesen vagy telefon útján történő bejelentésre a feladandó uti podgyást az illeték kikészítésével és azt az alábbi fuvarosai illeték beosztása mellett a megjelölt vonatokhoz az illető budapesti pályaudvarra kiszállítja s a kívánt vonathoz feladja.

A fizetendő fuvarosai díj a következők:

25 km-ig öszesulig ..... 38 kr.

minden további 10 km-ért ..... 3 "

Az átvett podgyásra vonatkozó hivatalos feladási végvény, valamint a szükséges vasuti menedzser a fentnevezett iratban kiszolgáltatik.

Budapest, 1898. július 9-én.

Az igazgatóság.

(Utányomat nem díjaztatik.)

HIRDETÉSEK

felvetetnek a kiadói hivatalban
BUDAPEST,
Üllői-ut 25-ik sz. sz.

Egy és több vasu egytetemes **aczélekéim** és talajmivelő eszközeim

olcsó ár, **elsőrendű minőség** és czélszerű szerkezetüknel fogva országszerte legjobb hirnévnek és kelendőségnek örvendnek, minél fogva gyártmányaimra a t. gazdaközönség figyelmét felhívom.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálom.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára

Budapest, VI. ker., Nagymező-utcza 68.

Magyarországi vezérképviselő: **Szücs Zsigmond.**

„Unicum Drill”

● egytetemes **sorhavetőgép** sokoldalú használhatóságánál, czélszerű szerkezeténél fogva egész Európában ●

a legjobb hirnévnek és legnagyobb kelendőségnek

örvend, minélfogva az összes eddigi vetőgépek között az

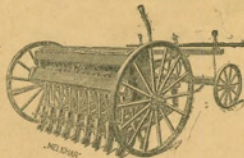
első helyet foglalja el.

Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál:

Mellichar Ferencz

cs. és kir. szabadalmazott **kizárólagos vetőgépgyára**

Budapest, VI. ker., Nagymező-utcza 68.

Eredeti
Szegedi Zsákok
meggyarabolhatóak

Salmann és Társa
Szegedi vitorlaváza- és kendergyár
Központi Irodájában
BUDAPEST,
V., Nador-utca 20. sz.

Most jelent meg

Amerikai mezőgazdaság.

MÁSODIK KIADÁS.

Irtta:

SZILASSY ZOLTÁN

az OMGE. szerkesztő titkárja, a „Köztelek” felelős szerkesztője.

Eredeti fényképek és Vladár Ernő festőművész rajnai után készült számos képpel.

Bottl ára 4 frt.

OMGE. tagoknak és a „Köztelek” előfizetőinek

kedvezményes ára 3 frt 50 kr.

Megrendelhető a

„Köztelek” kiadóhivatalában

(Budapest, IX. Üllői-ut 25. sz.)

Országos Magyar Kölesönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körút 8.

Alakult 1884. évi ok.

Elnöke: TELKI GÉZA próf. Igazgatókatago: ALAKÓK: CSÁVOSY BÉLA.

ANDRÁSY ISTVÁN próf. BUJAVINSZKY SÁNDOR, DESSZÉFFY ARÉD, FÖPÖRTY EMIL, RUSINEK GYULA, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILÁSY ZOLTÁN, SZÓTYI ZSIGMUND, TELKI GÉZA, VARGA FERENC.

Vedőbiztosítók: SZÓTYI ZSIGMUND.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR KÖLESÖNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a gazdasági törvény általános elismerése szerint egy a ház-tínt a já-biztosítás törén hívón megfelelő hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaságosság, évek óta strigettel és a károsnak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felelős teljes megelégedést nyira ki magának, az

épület és átalány (pauschal) biztosításnál rendkívül mérsékelt díjainal telemeg megtakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet posztán csak a díjait számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseleség

biztosítása egy intézetnél sem eszkozhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok tekintet nélkül a biztosított ételtek nagyságára — a tízta díjól 5% díjengedményben részesülnek.

Kiszagadik, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlatot terményüket birtoklik, 10% engedelményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten, (József-körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügynökségei.

5024

Superfoszfátok

Állati és ásványi eredetűek,

a legmegbízhatóbb, a legjobbban bevált és a legolcsóbb foszforvasas trágyaszerek, minden talajra alkalmazhatóak.

Tartalmának 10—20% vízben oldható foszforavat.

Vegyártótelep feltétlenül szavatolnak. — Sűrítve és finomra örvény. Gyors hatást érő szavatolnak; Legmagasabb hozamképesség.

nélkülözhetetlen az őszi vetéseknél.

Kétányi mennyiségű ciztráiban oldható foszforssal szem pótolható hatása.

Ajánlok továbbá:

Csonlisztet, Chillsitromot, kősavas ammoniát, káhlót, káhlót, különleges métrégyártó kárpás és kalászos növények alá, themenazi szab. szuperfoszfát-gyepszet herések trágyájával és az istállótrágya koncentráására; takarmányész stb. bárholi versenyképes áron szállítja:

A. SCHRAM Prága.

Központi iroda: HEINRICHSGASSE 27.

Késsav és métrégyártó Ludeburg-Themenazi és Rostok melletti Lissékben

„PURITIN”

KAZÁNKÖLLENES SZERT ELGÁLLÍTÓ TÁRSASÁG.

A „Puritin” egy márdasvanyú, folyékony vegyület, mely alkatrészi következtében sommi ártalmas hatással nem bír a kázn anyagára, sőt ellenkezőleg a rosszul megív és jó karbantartással a kázn anyagát megőrzi. A „Puritin” általán alkalmazás mellett a kazánképződést teljesen megakadályozza a kázn falain, valamint a csövekben már lerakódott káznókat emel vas-fárgóságos a lesvényesítésen merlen — nagyon rövid idő alatt — eltávolítja, úgy hogy a kazánok szétáll és saját súlyánál fogva a kázn faláról stb. leválnak, tehát.

A „Puritin” használata a fűtőanyagban 10—20% megtakarítást tesz lehetővé és a többnyire igen költséges tartózatot és kökőanyagot fölöslegessé teszi. A „Puritin” a kázn szakszerűan üzemben tartásának fokozott biztonság mellett teszi lehetővé; nem kell azt napokig és hetekig az üzemben kívül vezetgetni. Megakadályozza a káznlemeznek gyorsabb kopását, azok elégését, időmóródását, a tületemek és csövek szakadását, a szegszek, álló csavak megtámasztását, a szelepek elromlását, a táp és leeresztő csövek eldugulását stb.

A „Puritin”-ből naponta csak egy mennyiség vevendő a tápvízbe, úgy hogy a szerből háromliterkázánról havonta csak kétgödellet: 5 litráig 6—7 liter, 10 literig 9—10 liter, 15 literig 12—13 liter, 15 literen feletl, mint a stabil kázánál 50—100 C-mérféig 18—20 liter, 100—150 C-mérféig 24—28 liter és 150 C-mérféig feletl 20—24 liter.

A már tisztított kázánál a fogyasztás emel megkelelően kisebb. Egy egy két liter tápvíz beklédése esetén vegyület laboratóriumunk díjmentesen eszkozi a víz vegylenzését azért, hogy a tápvízünk megfelelő „Puritin” legyen előállítva. Ára horvátban 50 kgon feletl 90 kr., bádógartányokban a 10 és 20 kg. 80 kr. kilogrammonként. — Hélyben, Budapesten csomagolást beleértve

Bővebb felvilágosítás az a

„PURITIN” kazánkölleses szert előállító társaság, Budapesten, VIII., József-körút 8. szám.

Gőzmivvelés.

Nagyobb területek szántását gőzkével

hajlandó vagyok elvállalni; épték mélyrigóztatást szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kérnek, hogy alanti címzemen forduljanak.

gőzszántási vállalkozó

Wolff Ernő, Budapest-Kelenföld.

ALAPÍTOTT 1848-ban.

Freund A. és Fia

cs. és kir. szab. nyereg-, szif- és bőrdarúkar gyára

BUDAPEST, IV. ker., Koronaherceg-utca 3. sz.

Nagy választék lészerezékek, nyergek, ostorok, zakák, löpökörök, lönyirő olók a utazó cikkeknek, legjobb kivi telben jutányos árakon. — Előirások nyergeszerelések tönyleges a tartalékos tiszt urak részére legolcsóbb árakon.

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

FONTOS földbírtokosok, gazdák és raktár-vállalatok stb.-nek.

Austria-Magyarországban általánosan bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert

ponyva-kölcsönző intézetem

ajánl igen esékely kölcsön-díj mellett 96 □ mtr. és 48 □ mtr. nagyságu ledített karakok, vasuti wagonok és más mezeli termékek betakarására, továbbá 12 □ mtr. nagyságu behordáshoz alkalmas széképponyvákat, midlalt saját ponyvákat beszerzése megkérlek.

Ugyiszint **zsaékok is kölcsönöztek** igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Ugyanitt legolcsóbban szereshetők be új és használt kátrányos és **telített ponyvák.** Világos **széképponyvák** 510 kor és 420 kvet, továbbá új és használt **zsaékok** minden minden, gabona, faszén, liszt és korpás zsaékok stb.

Minden 50%-kal olcsóbb mint bárhol.

Oska zsaé és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik. 5102

NAGEL ADOLF, BUDAPEST, V., Arany János-utca 12.

100301/08. CIL. sz.

Magy. kir. államvasutak

HIRDETMÉNY.

rajnau-west-fall-orszrak-magyar vasuti kötelek. (Díjszabási pótlék díszletelése).

Folyó évi augusztus hó 1-jével a fenti kötelek forgalomban 1890. évi december hó 1-től érvényes II. rész, 4 füzetben a IV. pótlék lép életbe, mely új állomások felvételére kívül kivétel díjszabást tartalmaz magusint szállításra, továbbá módosított díjteleket faküldeményekre nézve.

E díjszabási pótlék a részes vasut igazgatóságunkal megszereshet.

Budapest, 1898. július 7-én.

A magy. kir. államvasutak új igazgatósága a többi részes vasutak nevében is. (Ülányomat nem díjzáratik.)

A „Szegedi Kenderfonógyár részvény-társaság” Szegeden

ajánlja

gazdasági kenderzsákjait,

melyek tisztán saját fonógyárban előállított valde kenderfonalakból készítve, rendkívül tartósságukkal és nagy u. n. „csabai szakkonak” sokkal jobbak. Ugyanott mindennemű gazdasági kötések legjobb minőségben és legolcsóbb árban kaphatók. 8067

Cs. kir. szab.

Vizmentés szövet-gyár

legnagyobb és legújabb az országban ALAPÍTOTT 1851. 48 kintüetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, TELFS., BÉCS, V., Mária Valéria-utca 10. (Tiroi), I. Volksgarteng. 1.

Vizmentés takarók (ponyvak) karakok, gépek, kosok és vasuti kosokra, olcsóbb és legjobb, elpusztíthatatlan minőségben, igen nagy választékban.

Repcze-ponyvak, maggyűte-ponyvak, kender-tömlők, csőképponyok és ártányok kauschukkal és anélkül. Gabona és lisztes zsaékok, legúj és legúj Tüzi és tatótervek. Sátrak. Árjegyzék és misták ingyen és bérmentve. Leggyorsabb kiszolgálás. Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és szveszkedik határozottan **ELSINGER gyártmányt** kérni.

Kosárbetét céplőgépek számára.

BAJZÁTH IGNÁCZ szabdalalmát képező új találmány.

Ezt a kosárbetét 1898. április hó 24-én bírátság előtt kipróbálták olyan gabonával, a mely már három napig vízben ázott és mégis tisztán ki-dörögte a szalmából a szemet. A megváltozott bírátság a legnagyobb meglepődést nyírtvánlotta a tiszta munkáért. Ennek a kosárbetétnek még az a nagy előnye is meg van, hogy a gépök sokkal könnyebben halja a céplőgépet, mivel a kosarat nem szükséges követlenül a dob felületéhez szorítani, mert ez a kosárbetét csak a kosár alsó részére van csavarokkal erősítve, a kosár egyhármad részét foglalja el, a hol a teljes kiférőzését végli. A kosárbetét éppen úgy van ellátva rovádkás árszékkel mint a dob és a kosár felad részében megterül a száma, mert az meglehetősen a szűkesség képest nyírtva van és így teljes meglehetősen lehet a gépök járati, mert nem szorul meg a dob és a kosár között a szalma; így a rosták teljesen rázódnak és a szelő-ókei is a helyi országosall halja, szakadól fogva a szu mindig tisztán dolgozik és sokkal kevesebb széllel anyag kell. Sokszor megterült, hogy a szalma kissé nyírtos, a kosár kézzel kopottak és az erőteljes munka miatt napokint 2-3 mázsa gabont a kazzalá bordának, a mi órási kárt okoz a gazdáknak.

A kosár hosszirétege.

A Kosárbetétek árai:

10 lőreju géphez 45 frt | 6 lőreju géphez 30 frt

BAJZÁTH IGNÁCZ

uradalmi főgépésznél SZÉKELYHID (Biharmergye).

Legújabb szerkezetű szabadalmazott terményrosta

Legolcsóbb árak. Az eddig látottakkal felülmúlja új munka, minősége, mint egyszerű szerkezetében.

Kalmár Zsigmond, Turkeve.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Patria” rohadalmi és nyomdai részvény-társaság nyomása Budapest, (Köztelek).